

16. Тернопільський енциклопедичний словник // передмова Г. Яворського. – Тернопіль : Збруч, 2004 – Т.1 : А–Й. – 696 с., Т.2 : К–О. – 2005. – 706 с.
17. Український обрядовий фольклор західних земель: Музична антологія [тексти] (Бесарабія. Бойківщина. Буковина. Волинь. Галичина. Закарпаття. Лемківщина. Підляшшя. Поділля. Полісся. Покуття. Холмщина) / [відп. ред. Г. А. Скрипник, упоряд. і вступ. стаття А. І. Іваницького]. – Вінниця : Нова Книга, 2012. – 624 с., ноти.

УДК: 78.75; 78.05

О. Л. ДРАЖНИЦЯ

**ВІДОБРАЖЕННЯ КОНЦЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ЄВРЕЙСЬКОГО МУЗИЧНОГО ТОВАРИСТВА У ЛЬВОВІ (1919–1924)
У ПУБЛІКАЦІЯХ ГАЗЕТИ «CHWILA»**

У статті досліджено історію заснування та діяльності Єврейського музичного товариства у Львові. Подано хронологію та програми концертів, прізвища виконавців, залучено в науковий обіг рецензії з єврейської польськомовної газети «Chwila».

Ключові слова: *Єврейське музичне товариство, «Chwila», Альфред Пльон, хронологія концертів, симфонічний концерт, камерний концерт, хорова секція, соліст, диригент, Натан Гермелін, Артур Гермелін.*

Е. Л. ДРАЖНИЦЯ

**ОТОБРАЖЕНИЕ КОНЦЕРТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
ЕВРЕЙСКОГО МУЗЫКАЛЬНОГО ОБЩЕСТВА ВО ЛЬВОВЕ (1919–1924)
В ПУБЛИКАЦИЯХ ГАЗЕТЫ «CHWILA»**

В статье исследуется история создания и деятельности Еврейского музыкального общества во Львове. Выявлены хронология и программы концертов, представлены фамилии исполнителей, введены в научный оборот музыкальные рецензии из еврейской польскоязычной газеты «Chwila».

Ключевые слова: *Еврейское музыкальное общество, «Chwila», Альфред Пльон, симфонический концерт, камерный концерт, хоровая секция, солист, дирижер, Натан Гермелин, Артур Гермелин.*

O. L. DRAZHNYTSYA

**A REFLECTION THE CONCERT ACTIVITY
OF THE JEWISH MUSICAL SOCIETY IN LVIV (1919–1924)
IN PUBLICATIONS OF NEWSPAPER «CHWILA»**

In November 1919 in Lviv appears the Jewish Musical Society (the JMS) which concert activity describes this article. The study is based on the materials of polish Jewish newspaper Chwila (Moment) published in 1919–1939.

The JMS was formed on the basis of pre-existing communities: Jewish choir Kinor, Academic Musical Society Mendelsohn and female choir that existed on the base of society Zirej Jechuda. The first chairman of the society was Dr. Salomon Buchstab and the position of artistic director took A. Plohn, the music reviewer of Chwila. But since 1920 until the society was closed A. Plohn was the head of the society and the famous lviv lawyer N. Hermelin was the artistic director.

The JMS started a concert activity, as a result resuscitating the artistic life of postwar Lviv and especially caring for education of the aesthetic taste of the listener. The article highlights the goals and objectives of the society, includes the list of the JMS founders, members, conductors and performers (artistes), as well for the first time it is represented the complete chronology of the JMS concerts.

The society had the choir section (the directors and the conductors were Dr. E. Sokaler, I. Fayvishis in 1920–1922, Volodymyr Kozak in 1922–1944), the orchestral section (first it was chamber and then symphonic with the conductor Dr N. Hermelin) and mandolin section (with the conductor M. Auerbach).

The concerts of the JMS took place in rented for this purpose halls in the People's House, in the Philharmonic or the Polish Musical Society, occasionally in the Musical Society named after M. Lysenko or in the hall of Jewish Artisans Society Jad Charusim.

Throughout its existence the JMS organized 34 concerts, including 18 symphonic, 5 chamber, 11 concerts were organized by choral section efforts and one collective concert of all sections. The concert programs contained the Lviv premiere performance of J. Brahms Symphony No. 1 (Dec the 18th, 1921) and Symphony No. 3 (Dec 21st, 1924), J. Strauß Waltz op. 333 (Jen 8th, 1922) and J. Brahms sextet op. 18 B-Dur (Feb 28th, 1921). In general the JMS under the direction of N. Hermelin were sounded 14 symphonies, more than 20 small symphony compositions and 4 concerts for soloist with the orchestra.

The JMS organized several monographs symphony concerts (dedicated to the works of L. van Beethoven, R. Wagner, J. Shtraus) and chamber concerts (dedicated to the works of W. A. Mozart and L. van Beethoven).

One of the objectives of the JMS was to promote their own culture, folk music, folklore, composers, and performers. Therefore, leadership of the Society have implemented into the program of concerts the works of prominent European and Polish composers and in addition the works by composers of Jewish origin (F. Mendelssohn, K. Goldmark, M. Bruch, G. Mahler).

The JMS operated under the difficult conditions, met with indifference of the human society and financial difficulties. The leadership of the JMS was forced to stop the activity of the choir and mandolin sections, and in the end of 1924 the Society ceased to exist. Then the JMS merged with the other societies that guided the similar artistic activities and first was the section of Jewish Music and Drama Society, and since 1926 it was the section of Jewish Artistic and Literary Society. The last of them continued and developed the JMS traditions arranging musical and educational evenings, symphony and chamber concerts, ensembles and soloist concerts until 1939.

Despite the short existence of the JMS, his concert activity contributed to the growth of consciousness among the Jews, promoting Jewish folk art and the further rise of the musical culture of the Lviv city as a whole.

Key words: *Jewish Musical Society, «Chwila», Alfred Plen, chronology of concerts, symphonic concert, chamber concert, choral section, soloist, bandleader, Nathan Germelin, Arthur Germelin.*

Після закінчення Першої світової війни у Львові починає відроджуватися культурне, і зокрема музичне життя. В єврейському музичному середовищі, яке у Львові було доволі численним, визріла думка організації музичного товариства національного спрямування на зразок Польського музичного товариства чи Музичного товариства ім. М. Лисенка. І в листопаді 1919 р. появляється у місті Єврейське музичне товариство, яке залишило помітний слід у музичному минулому Львова.

Незважаючи на доволі активну діяльність Товариства, воно ще не було об'єктом дослідження музикознавців. Побіжні згадки про Єврейське музичне товариство знаходимо у монографії Л. і Т. Мазеп [2], більш ґрунтовною є стаття С. Якубчик-Сленчкі [3], яка містить загальну інформацію про концерти, організовані цим Товариством, перелік залучених до них виконавців та прізвища авторів виконуваних творів. Такий стан дослідження є далеко недостатнім, тому актуальність статті мотивується намаганням доповнити картину концертної діяльності товариства за матеріалами періодики.

Метою статті є висвітлення панорамної картини концертної діяльності Єврейського музичного товариства (далі ЄМТ) за матеріалами польськомовної львівської газети «Хвиля» («Chwila»). Публікації газети «Хвиля»¹ є особливо цікавими, тому що найбільш повно висвітлюють діяльність ЄМТ та містять рецензії авторства голови ЄМТ – Альфреда Пльона.

В листопаді 1919 р. на основі раніше існуючих товариств: єврейського хору «Кіно» («Kinor»), Академічного музичного товариства «Мендельсон» («Mendelsohn») та жіночого хору, який існував при товаристві «Zirej Jechuda», утворюється Єврейське музичне товариство.

Першим головою Товариства був др. Соломон Бухштаб (Salomon Buchstab), а серед засновників А.Пльон називає др. Оскара і Мауриція Ауербахів (dr. Oskar i Maurycy Auerebachowie), др. Кароля Богнера, др. Бернарда Меєра, др. Натана Гермеліна, др. Леона Менша (dr. Leon Mensch), Альфреда Пльона, др. Міхала Сокалера, Юзефа Шпігеля (Józef Spiegel), Рудольфа Вахтеля, інженера Освальда Ванделя, Вільгельма Вайнера та ін. [11] Посаду артистичного керівника обійняв музичний олядач «Хвілі» музикознавець і музичний критик А. Пльон (Alferd Plohn). Але з наступного року і до кінця існування товариства А. Пльон був його головою, а артистичним керівником – відомий львівський адвокат Н. Гермелін.

Членами Виділу ЄМТ в 1920–1923 рр. були: В. Фрід, К. Богнер, О. Ауербах, Р. Вахтель, Н. Фіш, Ю. Богнер, М. Готтесман, Ю. Авін, І. Файвішіс, Х. Шаудер, Б. Меєр, Н. Малер, Р. Мюлбауер, М. Арнольд, Ю. Люстіг, С. Вольфрам, Ю. Вайнбергер, Л. Менш, Й. Розенвейг, Л. Вольф. До складу Виділу входили також представники кожної секції та диригенти.

Метою Товариства, як зазначено в §2 Статуту ЄМТ, було «плекання та поширювання музики і музичної культури, особливо музики єврейської, а також пізнання загальної музичної літератури» [10]. Керівництво ЄМТ мало намір зреалізувати це завдання « шляхом плекання хорового співу, музики симфонічної і камерної, а також музики мандолінової»² [19]. Таким чином утворилися хорова (керівник та диригент – др. Е. Сокалер, в 1920–1922рр. – І. Файвішіс, 1922–1244 рр. – Володимир Козак), оркестрова (спершу камерна, а незабаром симфонічна; диригент – музично відповідно підготовлений доктор юриспруденції Натан Гермелін) та мандолінова секції (диригент – М. Ауербах).

Одним із способів реалізації поставлених перед Товариством завдань була організація музичних вечорів, у першій частині яких музикознавці виголошували б реферат на певну тему, а друга частина вечора була б музичною ілюстрацією цього реферату. Такий спосіб організації концертів був особливо цінним для просвіти та розвитку музичного смаку слухачів та становив науковий інтерес для музикознавців. Так, напередодні майже кожного концерту ЄМТ «Хвиля» публікувала досить велику статтю авторства А. Пльона, який фахово і в доступній формі аналізував твори, що мали звучати в найближчому концерті.

Керівництво нового товариства відразу розпочало активну діяльність. Вже 9 грудня 1919 р. «Хвиля» опублікувала розклад репетицій для існуючих секцій Єврейського музичного товариства [21]. Симфонічний оркестр збирався в четвер та суботу о 16:30, чоловічий хор в середу та п'ятницю о 16:00, хор жіночий у вівторок о 16:00 (вул. Вірменська, 18), а репетиції оркестру мандоліністів відбувалися в понеділок та п'ятницю о 19:00 в приміщенні «Макабеї» (вул. св. Анни, 5). 15 грудня 1919 р. Товариство перебралося до власного приміщення на вул. Янівській, 26 у партері, де відбувалися репетиції усіх секцій [22]. Незабаром у газеті появляється відозва до євреїв записуватися у члени Товариства та підтримувати його фінансово [19].

Оскільки у приміщенні ЄМТ не було концертного залу, то керівництво було змушене орендувати для концертів зал Народного дому, філармонії або Польського музичного товариства, зрідка Музичного товариства ім. М. Лисенка або зал Товариства єврейських ремісників «Яд Харузім» («Jad Charusim»).

9.ІІ.1920 р. в залі Народного дому відбувся інавгураційний вечір ЄМТ. Від імені голови Товариства С. Бухштаба, який через хворобу не був на урочистостях, привітав присутніх др.

¹ «Chwila» – щоденна газета львівських євреїв, що виходила в 1919–1939 рр.

² «Krzewienie zamiłowania do muzyki wśród ludności żydowskiej przez pielegnowanie śpiewu choralnego, muzyki symfonicznej i kameralnej, jakoteż muzyki lżejszej mandolinowej.»

Менш, який говорив про значне зацікавлення музикою серед євреїв, а зокрема про роль артистів єврейського походження в історії музики. Оскільки інавгураційний вечір був присвячений творчості В. А. Моцарта, наступний промовець – артистичний керівник Товариства А. Пльон – виголосив реферат, присвячений життю і творчості віденського композитора. В музичній частині вечора прозвучали скрипкова соната *C-dur* у виконанні др. Е. Сокалера та М. Фішер-Ковальської, арія Сюзанни з опери «Весілля Фігаро» та пісня «Фіалка» у виконанні Ф. Мунц, фортепіанна фантазія *d-moll* та соната *B-dur* (рецензент не уточнює, яка саме – О. Д.) в інтерпретації М. Фішер-Ковальської, струнний квартет (др. Е. Сокалер (скрипка), М. Шпербер (скрипка), др. Готтесман (альт) та В. Вайнер (віолончель)) виконав квартет *d-moll*. На закінчення концерту прозвучала «Вечірня пісня» у виконанні чоловічого хору під керівництвом др. Е. Сокалера. Автор рецензії в газеті «Хвиля» відгукнувся дуже прихильно як про інавгураційний вечір, так і про сам факт заснування ЄМТ та висловив побажання, щоб Товариство, «окрім європейської музики, почало плекати єврейську музику, таким чином підтверджуючи своє право до існування та спричиняючись до піднесення культу прекрасного в єврейському середовищі» [16].

30 травня відбувся перший симфонічний концерт ЄМТ в орендованому з цією метою залі філармонії, яка тоді знаходилась у Скарбківському театрі (зараз – Театр ім. М. Заньковецької). В концерті прозвучали: М. Карловича Серенада для струнного оркестру ор. 2, Баха-Бузоні Концерт для фортепіано з оркестром *d-moll* (соліст – Артур Гермелін) та В. А. Моцарта Симфонія *g-moll* [4]. Симфонічний оркестр складався з понад 50 музикантів, виключно активних членів ЄМТ, диригував – др. Натан Гермелін. У день концерту в газеті «Хвиля» появилася стаття авторства А. Пльона, у якій він, маючи на меті приготування слухачів до сприйняття концерту, накреслив шляхи розвитку симфонічної музики та проаналізував твори, які мали прозвучати у вечірньому концерті [15].

Всю вагомість такої події, як симфонічний концерт у Львові, зрозуміємо краще, якщо згадаємо, що у 1903 р. перестав існувати симфонічний оркестр Львівської філармонії і з того часу лише зрідка відбувалися концерти гастролуючих у Львові симфонічних оркестрів, симфонічні концерти Галицького (з 1919 р. – Польського музичного товариства) та окремі концерти Музичного товариства ім. М. Лисенка із залученням симфонічної музики.

Хоча перший симфонічний концерт ЄМТ не знайшов відображення у польськомовній львівській періодиці, все ж ініціатива керівництва ЄМТ (влаштування симфонічних концертів) була сприйнята позитивно не лише у єврейському середовищі, а й в українському. Так, на I-й симфонічний концерт ЄМТ відгукнувся позитивною рецензією В. Барвінський, закінчуючи її такими словами: «Ми Українці щирим серцем витаємо змагання жид. муз. Товариства в тім напрямі і бажаємо молодій оркестрі як найкращих успіхів» [1].

Всього протягом свого існування ЄМТ організувало 18 симфонічних концертів, деякі з яких були повторені¹. При укладанні програм концертів організатори прагнули уникати повторювання творів, і таким чином оркестранти (в головній масі – аматори) були змушені в короткому терміні опанувати доволі широкий репертуар. І хоча програми концертів склалися переважно з творів, які вже неодноразово звучали у Львові, все ж, якщо вірити А. Пльону, на симфонічних концертах ЄМТ місцеві слухачі почули вперше Й. Брамса Симфонії №1 (18.XII.1921 р.) [13] та №3 (21.XII.1924 р.) [5], а також Вальс ор.333 Й. Штрауса (8.I.1922 р.) [8].

Одним із завдань ЄМТ було пропагування власної культури, народної музики, фольклору, композиторів, виконавців. Але оскільки серед симфонічної музики було важко знайти твори, які б опиралися на єврейський фольклор, керівництво Товариства вирішило впроваджувати у програми концертів твори композиторів єврейського походження (Ф. Мендельсона, К. Гольдмарка, М. Бруха, Г. Малера).

Серед симфонічних концертів ЄМТ знаходимо кілька монографічних, присвячених творчості одного композитора. Так, 19.XII.1920 р. відбувся концерт з творів Л. ван Бетховена [18], з нагоди 150-річчя композитора, 14.I.1923 р. – концерт з творів Р. Вагнера [7] та два концерти з творів Й. Штрауса (8.I.1922 р. [6] і 12.IV.1924 р. [17]).

¹ Повна хронологія концертів з програмами винесена у додатки.

Оркестр ЄМТ початково налічував 50 осіб, а вже у другому концерті він збільшився до 73 чоловік. Незмінним диригентом оркестру ЄМТ протягом 6 років був др. Натан Гермелін. Три рази у симфонічних концертах ЄМТ виступали солісти: А. Гермелін (30.V.1920 р.), концертмейстер оркестру С.Шатц (9.III.1921р.) та вокалістка Броніслава Карпова (9.III.1924 р.).

Крім симфонічних концертів, ЄМТ влаштовувало камерні та хорові концерти, а також концерти солістів (переважно синагогальних канторів).

Окрім інавгураційного концерту ЄМТ, який можемо віднести до камерного жанру, Товариство організувало ще 4 камерні вечори, два з яких були присвячені творчості Л. ван Бетховена (15.III.1920 р. і 26.IV.1920 р.). Вступне слово у першому концерті мав Вільгельм Вайнер, а у другому – А. Пльон. Фортепіанні сонати Л. ван Бетховена виконала Іда Мосанувна (Mossanówna), скрипкову – Марек Бауер з А. Гермеліном, уривки з квартетів ор.18. прозвучали у виконанні квартету Товариства у складі др. Е. Сокалер, М. Спербер, Розенберг та В.Вайнер. 28.II.1921 р. у залі Музичного товариства ім. М. Лисенка відбувся наступний камерний вечір ЄМТ. У програмі вечора були Квартет ор. 27 *g-moll* Е. Гріга та вперше виконаний у Львові Секстет Й. Брамса ор.18 *B-dur*. Виконавцями були члени ЄМТ п.п. Шатц молодший, Шатц старший, Леопольд Штрікс та Шимон Глясберг, а до секстету долучилися С. Мехрер (альт) і Б. Марк (віолончель) [14].

А. Пльон так підсумував своє враження від концерту: «Треба сподіватися, що після цієї першої спроби, котра дала такий чудесний результат, артисти працюватимуть далі і нарешті зможемо похвалитися досконалим камерним ансамблем»¹ [14]. Незважаючи на захоплення рецензента тим концертом і спроби ЄМТ популяризувати камерний жанр, камерних концертів відбулося дуже мало.

Останній камерний вечір ЄМТ, про який знаходимо згадки в пресі, відбувся 13.III.1923 р. у залі ПМТ. У програму вечора ввійшли Тріо ор. 8 *H-dur* Й. Брамса та Тріо ор. 50 *a-moll* П. Чайковського, які прозвучали у виконанні п.п. Л. Штрікса (скрипка), Ш. Глясберга (віолончель) та Броніслава Білевича (фортепіано). «Ті твори, що вимагають від виконавців надзвичайної технічної вправи і великої музичальності, знайшли у перелічених артистах досконалих інтерпретаторів»² [12], – читаємо в рецензії.

Дещо частішими були концерти, організовані старанням хорової секції ЄМТ, оскільки вони часто були приурочені до релігійних свят, а також найкраще реалізували постулати ЄМТ про плекання народної музики. Місцями проведення хорових концертів були синагоги, зал товариства «Яд Харузім», приміщення ЄМТ і один раз зал філармонії. Участь у них брали мішаний хор ЄМТ, чоловічий квартет та солісти. Хор Товариства налічував 120 чоловік і був на той час наймолодшим з-посеред інших хорових колективів Львова. В програмі концертів були переважно пісні єврейських, польських та європейських композиторів, також єврейські народні пісні та іноді – у виконанні солістів – оперні арії.

Нерідко у цих концертах виступали також інструменталісти. Наприклад, у концерті 13.II.1921 р., присвяченому творчості Ф. Мендельсона, Л. Штрікс та А. Гермелін виконали скрипковий концерт цього композитора, на концерті 21.III.1921 р. віолончеліст Ш. Глясберг виконав М. Бруха «Коль Нідреї», а 23.XI.1922 р. у виконанні того ж артиста прозвучав концерт для віолончелі з оркестром Гольтермана. На обох концертах акомпанував солісту Б. Білевич. Серед солістів-вокалістів знаходимо прізвища Германа Горнера, Юзефа Фінклера, Сабіни Гріфлювни, Якуба Лермана, Ігнація Манна, Борухінувни, канторів Д. Катцмана, Береле Львовіча, скрипалів – Б. Гімпля та Л. Штрікса. Концертмейстерами, а часом і солістами, виступали піаністи А. Гермелін, К. Гімпель, Корнгут-Зухерова, Б. Білевич, Ліза Самуель, К. Шляйхерувна.

¹ «Spodziewać się należy, że po tej pierwszej próbie, która tak świetne dała wyniki artyści nie zaprzestaną w dalszej pracy i że nareszcie będziemy mogli poszczycić się zespołem kameralnym prawdziwie pierwszorzednym».

² «Kompozycje te wymagające od wykonawców nadzwyczajnej sprawności technicznej i dużej muzykalności znalazły w wymienionych artystach doskonałych odtwórców».

Незважаючи на запал та самовідданість окремих осіб, Товариство діяло у малосприятливих умовах. У звітах про роботу Товариства та у рецензіях на концерти постійно говориться про фінансові труднощі ЄМТ, про брак зацікавлення з боку суспільства, про малу кількість його членів. [20; 9] У 1922 р. рішенням суду Товариство змушене було залишити власне приміщення. Спершу ЄМТ знайшло прихисток у приміщенні Товариства «Яд Харузім» (вул. Бернштайна 11) і намагалося продовжувати свою діяльність. Та все ж фінансові труднощі давалися взнаки. Товариство було змушене тимчасово зупинити роботу хорової та мандолінової секцій. На шпальтах «Хвилі» все рідше появлялася інформація про концерти ЄМТ, аж у кінці 1924 р. Товариство припинило своє існування.

Останній симфонічний концерт ЄМТ відбувся 21.XII.1924 р. у майже пустому залі ПМТ, а критик з цього приводу писав так: «Належить винити байдужість суспільства, котре в найбільш скрутному моменті (ЄМТ понад півтора року не має власного приміщення і жодних фінансів) відвернулося від так високо культурного товариства, залишаючи його напризволяще і наражаючи на величезні борги»¹ [5].

Після цього ЄМТ злилося з іншими Товариствами, що провадили подібну артистичну діяльність, і було спершу секцією Єврейського музично-драматичного товариства, а з 1926 р. – секцією Єврейського артистично-літературного товариства. Останнє з них продовжило і розвинуло традиції ЄМТ, влаштуовуючи до 1939 р. музично-просвітницькі вечори, концерти симфонічного і камерного оркестрів, ансамблів та солістів.

У 1919 р. ЄМТ розгорнуло активну концертну діяльність, реанімуючи таким чином артистичне життя повоєнного Львова та особливо дбаючи про виховання естетичних смаків слухачів. Симфонічний оркестр Товариства, складений з музикантів-аматорів, вдосконалювався з кожним концертом, виконуючи на належному рівні твори світової класики. Тематичні музичні вечори сприяли реалізації просвітницької мети ЄМТ, оскільки у них музикознавці знайомили слухачів (а за посередництвом преси і читачів) з історією музики та творчістю композиторів. Хорова секція особливо спричинилася до зростання самосвідомості серед євреїв та до пропагування народної єврейської творчості.

Всього ЄМТ організувало 34 концерти, з них 18 симфонічних, 5 камерних, 11 концертів, організованих старанням хорової секції ЄМТ, та один збірний концерт усіх секцій. Незважаючи на коротке існування ЄМТ, його активна концертна діяльність об'єктивно сприяла дальшому піднесенню музичної культури Львова загалом, і зокрема єврейського середовища, а започатковані ним традиції знайшли свій розвиток у Єврейському артистично-літературному товаристві.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барвінський В. З концертової салі / В. Барвінський // Громадська думка. – 1920. – №129. – 4.IV.
2. Мазепа Л. Шлях до Музичної Академії у Львові. – Т. 1 (від доби міських музикантів до Консерваторії [XV ст. – до 1939 р.] / Л. Мазепа, Т. Мазепа. – Львів : В-во «СПОЛОМ», 2003. – 288 с.
3. Jakubczyk-Ślęczka S. Żydowskie środowisko muzyczne międzywojennego Lwowa / S. Jakubczyk-Ślęczka // Машинопис. – 14 с.
4. Koncert symfoniczny ŻTM // Chwila. – 1920. – №485. – 22.V.
5. Koncert symfoniczny ŻTM // Chwila. – 1924. – №2076. – 25.XII. – Підписано: В. М.
6. Koncert Straussowski ŻTM // Chwila. – 1921. – №1059. – 3.I.
7. Koncert Wagnerowski ŻTM // Chwila. – 1923. – №1394. – 25.I.
8. Neuchouser Fr. Z muzyki // Gazeta Lwowska. – 1922. – №8. – 11.I.
9. Placówkę kulturalną // Chwila. – 1923. – №1476. – 19.IV. – Підписано: Jarg.

¹ «Winę szukać należy chyba w zubożeniu społeczeństwa, które w najcięższej chwili (Ż.T.M. pozbawione jest jak wiadomo od przeszło półtora lat własnego lokalu i nie rozporządza żadnymi funduszami) opuściło to tak wysoce kulturalne stowarzyszenie, rzucając je na pastwę losu i olbrzymiego – deficytu».

10. Plohn A. Wyjaśnienie w sprawie «zagrożonej polskiej kultury muzycznej» / A. Plohn, O. Auerbach // Chwila. – 1921. – №711. – 9.I.
11. Plohn A. Muzyka we Lwowie a żydzi / A. Plohn // http://demusica.pl/cmsimple/images/file/plohn_muzykalia_13_judaica_4.pdf – стан на 3.X.2013р. 17:52
12. Plohn A. I koncert kameralny Ż.T.M. / A. Plohn // Chwila. – 1923. – №1448. – 20.III.
13. Plohn A. II koncert symfoniczny Żyd. Tow.Muzycznego / A. Plohn // Chwila. – 1921. – №1050. – 23.XII.
14. Plohn A. I wieczór muzyki komnatowej Żyd.Tow.Muzycznego / A. Plohn // Chwila. – 1921. – №764. – 3.III.
15. Plohn. A. Z dziedziny muzyki symfonicznej / A. Plohn // Chwila – 1920. – №492. – 30.V.
16. Trejwart H. Wieczór inauguracyjny ŻTM we Lwowie / H. Trejwart // Chwila. – 1920. – №388. – 12.II.
17. Wieczór Straussowski ŻTM // Chwila. – 1924. – №1824. – 12.IV.
18. Zastępca Koncert Beethovenowski ŻTM // Chwila. – 1921. – №695. – 22.XII.
19. Żydowskie Tow. Muz. // Chwila. – 1920. – №354. – 9.I.
20. Żydowskie Towarzystwo Muzyczne // Chwila. – 1921. – №1046. – 19.XII.
21. ŻTM zawiadamia... // Chwila. – 1919. – №325. – 9.XII.
22. ŻTM z dniem... // Chwila. – 1919. – №332. – 16.XII.

Додаток

Хронологія концертів ЄМТ

Дата концерту	Тип концерту	Програма
9.II.1920 р.	Інавгураційний (камерний)	1. В. А. Моцарт. Скрипкова соната <i>C-dur</i> 2. В. А. Моцарт. Арія Сюзанни з опери «Весілля Фігаро» 3. В. А. Моцарт. «Фіалка» 4. В. А. Моцарт. Фортепіанна фантазія <i>d-moll</i> 5. В. А. Моцарт. Фортепіанна соната <i>B-dur</i> 6. В. А. Моцарт. Квартет 7. В. А. Моцарт. «Вечірня пісня».
15.III.1920 р.	Камерний	1. Л. ван Бетховен. Соната оп.7, <i>Es-dur</i> 2. Л. ван Бетховен. Соната оп.53, <i>C-dur</i> 3. Л. ван Бетховен. Соната оп.12 № 2
18.IV.1920 р.	Організований хоровою і мандолі новою секціями	Програма невідома.
26.IV.1920 р.	Камерний	Л. ван Бетховен. Уривки з квартетів оп.18.
30.V.1920 р.	Симфонічний	1. М. Карловіч. Серенада 2. Й. С. Бах–Ф. Бузоні. Концерт для фортепіано з оркестром <i>d-moll</i> , соліст – А. Гермелін 3. В. А. Моцарт. Симфонія <i>g-moll</i> .
24.X.1920 р. (повторений 31.X.1920р.)	Симфонічний	1. Й. Брамс. Симфонія № 2, <i>D-dur</i> 2. Ф. Шуберт. Симфонія <i>h-moll</i> 3. Ф. Мендельсон. Увертюра «Гебриди».
19.XII.1920 р.	Симфонічний	1. Л. ван Бетховен. Увертюра «Егмонт» 2. Л. ван Бетховен. Увертюра «Леонора» № 3 3. Л. ван Бетховен. Симфонія № 5.
13.II.1921 р.	Хоровий	1. Ф. Мендельсон. Пісні та хори (не вказано які – О. Д.) 2. Ф. Мендельсон. «Пісня без слів»

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО

Дата концерту	Тип концерту	Програма
		3. Ф. Мендельсон. Концерт для скрипки з оркестром <i>e-moll</i> .
28.II.1921 р.	Камерний	1. Е. Гріг. Квартет ор. 27 <i>g-moll</i> 2. Й. Брамс. Секстетор. 18 <i>B-dur</i> *.
9.III.1921 р.	Симфонічний	1. К. Гольдмарк. Увертюра «Сакунталя» 2. В. Желеньські. Увертюра «В Татрах» 3. М. Брух. Концерт для скрипки з оркестром <i>g-moll</i> , соліст – С. Шатц.
21.III.1921 р.	Хоровий	1. Ш. Гуно. «Вечірня пісня» 2. Я. Галль. «Розпач», «Косар» 3. В. А. Моцарт. <i>Ave verum</i> 4. Р. Шуман. «Прекрасна Миляда» 5. Уривки з ораторій Генделя та Мендельсона 6. Євр. нар. пісні. 7. Оперні арії. Соліст – Г. Горнер 8. М. Брух. <i>Kol Nidrei</i> . Соліст – Ш. Глязберг.
8.V.1921 р.	Симфонічний	1. Л. ван Бетховен. Увертюра «Коріолан» 2. Р. Вагнер. <i>Waldweben</i> з опери «Зігфрід» 3. Ф. Шуберт. Симфонія <i>h-moll</i> 4. К. Гольдмарк. Увертюра «Сакунталя»
12.VI.1921 р.	Симфонічний	1. Ф. Мендельсон. Симфонія ор. 56 №3, <i>a-moll</i> 2. Й. Брамс. Симфонія тв. 73 №2, <i>D-dur</i> .
16.X.1921 р.	Симфонічний	1. Л. ван Бетховен. Увертюра «Егмонт» 2. Л. ван Бетховен. Симфонія № 3 3. Р. Штраус. Симфонічна поема «Смерть і визволення».
18.XII.1921 р.	Симфонічний	1. К.-М. Вебер. Увертюра до опери «Оберон» 2. Р. Штраус. Симфонічна поема «Смерть і визволення» 3. Й. Брамс. Симфонія № 1*.
28.XII.1921 р. (повторений 1.I.1922 р.)	Хоровий	Релігійні пісні
8.I.1922 р. (повторений 19.III.1922 р.)	Симфонічний	1. Й. Штраус. Увертюра до опери «Циганський барон» 2. Й. Штраус. Увертюра до оперети «Лилик» 3. Й. Штраус. Вальси ор. 325, ор. 410, ор. 341, ор. 333*.
9.IV.1922 р.	Хоровий	Пісні релігійні, єврейські народні та палестинські. Соліст. – М. Дрейкус.
30.IV.1922 р.	Симфонічний	1. К.-М. Вебер. Увертюра до опери «Оберон» 2. А. Дворжак. Симфонія № 5 3. М. Римський-Корсаков. Симфонічна сюїта «Шехерезада».
5.VI.1922 р.	Симфонічний	1. Й. Брамс. Симфонія № 1 2. Ф. Мендельсон. Увертюра «Гебриди» 3. Р. Вагнер. « <i>Waldweben</i> » з опери «Зігфрід».
20.VI.1922 р.	Хоровий	1. Релігійні та єврейські народні пісні 2. М. Брух. Концерт для скрипки з оркестром. Соліст – Б. Гімпель. Біс: Сарасате «Циганські мелодії».
29.VI.1922 р.	Надзвичайний концерт усіх секцій ЄМТ	Програма невідома.

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО

Дата концерту	Тип концерту	Програма
10.IX.1922 р.	Симфонічний	1. В. Желеньські. Увертюра «В Татрах» 2. Л. ван Бетховен. Симфонія № 8 3. Ф. Мендельсон. Увертюра до музики до п'єси «Сон в літню ніч».
23.XI.1922 р.	Хоровий	1. Пісні Ф. Шуберта, Льове (Löwe), 2. Гольтерман. Концерт для віолончелі з оркестром. Соліст – Ш. Глязберг. Решта програми – невідома.
XII.1922 р.	Хоровий	Пісні релігійні.
14.I.1923 р. (повторений 4.II.1923 р.)	Симфонічний	1. Р. Вагнер. Увертюра до опери «Рієнці» 2. Р. Вагнер. Увертюра до опери «Трістан і Ізоolda» 3. Р. Вагнер. Уривок з опери «Парсіфаль» 4. Р. Вагнер. Два уривки з опери «Сутінки богів».
21.I.1923 р.	Хоровий	Програма невідома.
13.III.1923 р.	Камерний	1. Й. Брамс. Тріо ор.8, <i>H-dur</i> 2. П. Чайковський. Тріо ор. 50, <i>a-moll</i>
15.IV.1923 р.	Симфонічний	1. П. Чайковський. Увертюра-фантазія «Ромео і Джульєта» 2. М. Карловіч. Симфонічна поема «Станіслав і Анна Осьвенціми» 3. В. А. Моцарт. Симфонія <i>g-moll</i> .
1.VII.1923 р.	Симфонічний	1. П. Чайковський. Увертюра-фантазія «Ромео і Джульєта» 2. М. Карловіч. Симфонічна поема «Станіслав і Анна Осьвенціми» 3. Р. Вагнер. Увертюра до опери «Трістан та Ізоolda» 4. Р. Вагнер. Похоронний марш з опери «Сутінки богів» 5. Р. Вагнер. Увертюра до опери «Рієнці».
9.III.1924 р. (повторений 30.III.1924р.)	Симфонічний	1. Л. ван Бетховен. Увертюра «Леонора» № 3 2. К. Гольдмарк. Увертюра «Сакунтала» 3. Г. Малер. Симфонія № 4 (соло – Броніслава Карпова).
12.IV.1924 р.	Симфонічний	Твори Й. Штрауса.
21.XII.1924 р. (повторений 26.XII.1924 р.)	Симфонічний	1. Й. Брамс. Симфонія № 3 * 2. М. Карловіч. Симфонічна поема «Станіслав і Анна Осьвенціми» 3. Р. Вагнер. Увертюра до опери «Парсіфаль».

* – твори, що звучали у Львові вперше.

УДК 78. 27; 78. 472

Т. М. МАЦІЄВСЬКА

СВІТСЬКА ХОРОВА ТВОРЧИСТЬ МАКСИМА КОПКА

У статті проаналізовано вклад українського композитора Максима Копка у хорове мистецтво Галичини. Розглянуто виконавсько-хорову діяльність композитора, проведено музичний аналіз його творів, охарактеризовані особливості музичної мови, стиль виконання творів у процесі музичної драматургії нотного тексту.

Ключові слова: Максим Копко, диригент, хорове товариство «Перемишльський Боян», хорова творчість.